

Věra Holleinová

Projekt „Jižní Morava – rozvoj vinařství“

Rok 2000 přinesl významný finanční stimul do jihomoravského vinařství. V příhraničních okresech Břeclav a Znojmo začala realizace projektu nazvaného „Jižní Morava – rozvoj vinařství“, který byl připravován v rámci programu Phare již v předchozích dvou letech. Program Phare je iniciativa Evropské unie a jeho cílem je pomoci zemím střední a východní Evropy připojit se k Evropské unii, připravit je do stadia, kdy budou schopny přijmout závazky plynoucí z členství v Evropské unii.

Zmíněný projekt měl finanční rozpočet 920000 EUR, z toho 650000 EUR činil příspěvek Evropské unie a 270000 EUR hradila česká strana. Český podíl financí zabezpečily tyto subjekty: Svaz integrované produkce hroznů a vína (SIPHV), Památky jižní Moravy, o. p. s., Vinařská akademie Valtice a Adonis, agentura pro trvale udržitelný rozvoj, Mikulov. Agentura Adonis jako nezisková organizace se stala garantem a zadavatelem projektu. Prováděla pod dohledem manažerů programu Phare z Ministerstva pro místní rozvoj výběrová řízení na dodavatele jednotlivých částí projektu, kontrolovala průběh prací a přebírala jednotlivé dodávky zboží a služeb. Nyní zodpovídá za to, aby vše, co bylo pořízeno z prostředků Phare, sloužilo svému účelu nejméně pět let a aby po tuto dobu pokračovaly nastartované aktivity.

Projekt byl zaměřen na podporu integrované produkce hroznů a vína a na marketing a propagaci moravského vinařství a vinohradnictví. Významným cílem projektu bylo vytvoření sítě meteorologických stanic ve vinicích a zavedení systému prognózy a signalizace chorob a škůdců révy vinné v zájmovém území Břeclavska a Znojemska. Od března do května bylo do vinic nainstalováno 40 automatických meteostanic AMET, které měří v pravidelných patnáctiminutových intervalech teplotu a vlhkost vzduchu, teplotu půdy, ovlhčení listů a množství srážek. Uživatelé k nim obdrželi počítač s připojením na Internet a se softwarem prognózy a signalizace Galati Vitis a komunikačním programem Galati Postman. Další tři počítače s patřičným softwarem byly nainstalovány v koordinačních střediscích v Bratislavě u firmy Galati, dodavatele a řešitele části projektu týkající se integrované produkce, dále na Státní rostlinolékařské správě v Brně a přímo v cíleném území ve Velkých Bílovicích. Do systému bylo zapojeno dalších pět meteostanic fungujících na území již v minulých letech. Datovým boxem jsou meteorologické veličiny přenášeny do počítače, zpracovány a odeslány do zpracovatelského centra. Všichni uživatelé, koordinační centra a servisní experti jsou spojeni pomocí Internetu a pravidelně si posílají sledované údaje, tzn. meteorologická data, informace o aktuální fenofázi révy vinné, citlivosti odrůd, o skutečném ošetření vinice a interpretované údaje s konkrétním poradenstvím. Formou konzilia mezi koordinačními středisky je vypracována týdenní situační zpráva charakterizující podmínky ohrožení vinic, zásady ochranných přístupů, použití ochranných prostředků a podobně. Situační zprávy jsou každé pondělí rozesílány na webovou stránku, uživatelům programu, lokálním poradcům, 128 městským a obecním úřadům, které je zveřejňují na vývěškách, dále 53 velkopřítelům, redakcím regionálních novin, Zahradnické fakultě MZLÚ v Lednici, Střední vinařské škole ve Valticích a Českomoravské vinohradnické a vinařské unii ve Velkých Bílovicích. Vinaři hodnotí tuto zatím bezplatnou službu velmi kladně.

Další významnou službou pro vinaře bylo provedení půdních a listových rozborů ve vinicích, přičemž bylo upřednostněno vinice členů SIPHV. Bylo odebráno 2500 kusů vzorků. 2000 vzorků bylo analyzováno ve firmě Litolab Chudobín metodou Mehlich III, která je oficiálně uznaná v České republice. 500 vzorků bylo analyzováno elektrotrafiltrační metodou (EUF) v Maďarsku. Kontrolní analýzu 30 vzorků provedl Ústřední kontrolní ústav zemědělský v Brně. Získané údaje byly zpracovány pomocí databázového programu, který umožňuje přehledné vyhodnocení stavu živin ve vinici. Autory tohoto programu jsou Ing. Gaspar Vanek, CSc., Ing. Andrej Vanek a Dr. Lajos Szóke. Odborné poradenství k problematice hnojení vinice bylo osobně poskytnuto 140 pěstitelům, což představuje interpretaci výsledků z 1000 parcel.

Vzhledem k nutnosti snižovat chemickou ochranu vinic a nahrazovat ji biologickou ochranou byla v rámci projektu uskutečněna řada pokusů s biopreparáty Ibefungin (na bázi *Bacillus subtilis*, ochrana proti plísni šedé) a Biobit XL (na bázi *Bacillus thuringiensis*, proti obalečům). Pokusy probíhaly v obcích Dolní Dunajovice, Drnholec, Březí, Kobylí, Němčičky, Vrbovec, Šatov, Hostěradice a Horní Dunajovice. O výsledcích pokusů byli vinaři informováni na školeních a na praktických konzultacích ve vinicích. Použití Ibefunginu i přesto, že vykázal nižší účinnost než testovaný chemický přípravek Mythos, je možno doporučit vzhledem k nižším finančním nákladům na ochranu 1 ha vinice. Biobit prokázal srovnatelnou účinnost jako v pokusech použitý přípravek Karate 2,5 WG.

Téměř úplně vyloučení chemických akaricidů (prostředků proti plísnatosti révy vinné způsobené vlnovníkovci) bylo potvrzeno monitorováním četnosti populace dravého roztoka *Typhlodromus pyri* ve vinicích

okresu Břeclav a Znojmo. Introdukce Typhlodroma do vinic byla zahájena na počátku 90. let a nyní je tento způsob biologické ochrany již zcela běžný.

V projektu byla monitorována biodiverzita (druhá pestrost) bylinných a hmyzích společenstev ve vinicích na úpatí Svatého kopečku v Mikulově, kde je sedm let uplatňována technologie ozelenění meziřadí a mulčování a jsou používány pesticidy s nízkou toxicitou, a dále ve vinici Šobes v Národním parku Podjíví, kde je vinice obhospodařována tradičním kypřením a herbicidy a jsou používány vysoce toxické pyrethroidy. Jako porovnávací plochy sloužily lesostepi navazující na kulturní ekosystémy vinic.

Od března do srpna probíhala v okresech Břeclav a Znojmo odborná školení pro profesionální a hobby vinaře zaměřená na pěstování révy vinné dle zásad integrované produkce. Témata školení se zabývala problematikou narušených ekosystémů vinic, hnojení, výživy a ozelenění vinic, prognózy, signalizace a využití biotechnologií na ochranu révy vinné, diagnostikou chorob a škůdců révy vinné. V rámci tohoto tématu bylo vinařům a do knihoven odborných škol rozdáno bezplatně 1500 kusů „Obrazového atlasu chorob a škůdců ovocných dřevin a révy vinné“ od Milana Hluchého a autorského kolektivu. Nebyla opomenuta ani témata odrůdové skladby ve vinařských oblastech, technologie výroby výběrových vín, marketingu, obchodu a propagace vína. Pro profesionální vinaře byla organizována celodenní školení v rámci okresů, na nichž přednášeli vysoce fundovaní odborníci. Pro hobby vinaře byla školení organizována lokálními poradci v jednotlivých obcích, a to v rozsahu dle zájmu místních vinařů.

Školení doplnily studijní cesty do zahraničí uskutečněné během měsíce srpna a září, které byly plně hrazeny z prostředků Phare. Pro profesionální vinaře byla uspořádána dvoudenní cesta do Maďarska, čtyřdenní cesta do Německa, Švýcarska a Itálie a čtyřdenní cesta do Francie. Hobby vinaři absolvovali pět jednodenních cest do Rakouska. Důraz byl kladen na to, aby vinaři navštívili vinařské oblasti a pěstitele, kde je uplatňována integrovaná produkce v pěstování révy vinné i v technologii zpracování hroznů a při výrobě vína. Byly vybrány podniky, výzkumné ústavy, poradenská centra a školy, kde se vyvíjel systém integrované produkce, dále zpracovatelské firmy, které vyrábějí výběrová vína s přívlastkem, podniky zabývající se obchodem s vínem, marketingem a propagační vína. Na každé exkurzi byl zabezpečen kvalitní tlumočnick a specialista v oblasti vinohradnictví a vinařství.

Významnou investicí do českého vinařství bylo zřízení Národního vinařského centra ve Valticích. Bylo vybudováno v dlouhodobě nevyužívaných, zchátralých prostorách části zámku. Prostory, kde kdysi sídlila mateřská školka, prošly rekonstrukcí a budou sloužit jako moderní přednáškové a degustační sály a administrativní místnosti. Využívány budou k pořádání vzdělávacích kursů pro vinaře, degustátory, sommeliéry a další, k pořádání prestižních degustací a vinařských soutěží. Část sklepení navazující na tzv. zámecký sklep bude po rekonstrukci sloužit jako tzv. salón vín. Budou zde v boxech vystavena nejlepší česká vína, která budou moci návštěvníci ochutnat a zakoupit. Měla by zde být prezentována moravská a česká vína, nikoliv vína zahraniční či vyrobená z dovezených surovin. Rekonstrukci zámeckých prostor provedla stavební firma Kaláb, spol. s r. o., Brno.

K propagaci moravského vinařství a integrované produkce byla uspořádána čtyřdenní propagační akce v Českém centru ve Vídni a mezinárodní výstava Znojemská galerie veltlínů. Bylo zpracováno a vydáno mnoho tiskových materiálů od propagačních letáků, plakátů až po brožury knižního charakteru. Poutavou publikací je „Země, réva, lidé a víno“ od profesora Viléma Krause, která tématicky navazuje na mapu „Jižní Morava, vinohrady a vinné sklepy“, doplněnou texty téhož autora. Mapa vyšla na jaře letošního roku v česko-německém vydání, nebyla však předmětem tohoto projektu. Vysoce odborný charakter má publikace o rajonizaci révy vinné na Znojemsku, určená především vinohradníkům. Výrobu tiskovin zajišťovala mikulovská firma Avedon.

Ve Valticích a v okolí Mikulova vznikly dvě naučné vinařské stezky. Valtická stezka vede vinohrady mezi zámkem a kolonádou Reinstna v délce asi pěti kilometrů. Má 19 zastavení u informačních panelů s vinařskou a vinohradnickou tematikou. Na dvou místech jsou vybudována odpočívadla s posezením. V terénu byly zpevněny polní cesty a proveden průklest náletových dřevin kolem cesty.

Mikulovská stezka je vedena vesnicemi na úpatí Pavlovských vrchů. Centrum stezky je v obci Perná, kde se nachází vinice a sklep vinařské šlechtitelské stanice Vinselekt. Délka trasy je asi 30 km a má 18 zastavení. V Mikulově v budově Regionálního turistického informačního centra byla zbudována degustační místnost, která bude sloužit turistům jako vinotéka prezentující vína jihomoravského regionu a především mikulovské vinařské oblasti. Naučné tabule, vybavení stezek a vinotéky dodala firma Prima Blansko, s. r. o.

Projekt Jižní Morava – rozvoj vinařství byl oficiálně slavnostně ukončen 14. listopadu 2000. Plynulé pokračování zahájených aktivit a účelné využití pořízených prostředků musí zajistit a financovat subjekty, které se již od počátku podílely na financování projektu z české strany. Oprávněně očekávají, že jim ve splnění tohoto nelehkého úkolu pomohou i vinaři, vinařské instituce a školy, obecní úřady a všichni, kdo si váží toho, že část peněz daňových poplatníků Evropské unie byla věnována do rozvoje jihomoravského regionu.

Pozn. autora: V textu bylo použito informací ze závěrečné zprávy firmy Galati, dodavatele části projektu.